

25.4.5

35a → (משנה ח') 36b

1. ונפש כי תחטא ושמעו קול אלה והוא עד או ראה או ידע אם לוא יגיד ונשא עונו: ויקרא ה:א

2. נפש כי תחטא ומעלה מעל בה' וכחש בעמיתו בפקדון או בתשומת יד או בגזל או עשק את עמיתו: ויקרא ה:בא

3. ונקמה ה' בשחפת ובקדחת ובדלקת ובחרור ובחרב ובשדפון ובירקון וירדפק עד אבדך: דברים כח:בב

4. ולא ישמע אלכם פרעה ונתתי את ידי במצרים והוצאתי את צבאתי את עמי בני ישראל מארץ מצרים בשפטים גדלים: שמות ז:ד

5. אשרי העם שפכה לו אשרי העם שה' אלהיו: תהלים קמד:טו

6. ויאמר אדוני אם נא מצאתי חן בעיניך אל נא תעבר מעל עבדך: בראשית יח:ג

7. ויאמר לוט אלהם אל נא אדוני: בראשית יט:ח

8. וישמו להם את פסל מיכה אשר עשה כל ימי היות בית האלהים בשלה: שופטים יח:לא

9. ופיתסו בן אלעזר בן אהרן עמד לפניו במים ההם לאמר האוסף עוד לצאת למלחמה עם בני בנימן אחי אם אהדל ויאמר ה' עלו כי מחר אתנגנו בידך: שופטים כ:כח

10. פרמי שלי לפני האלף לך שלמה ומאתים לנטרים את פריו: שיר השירים ח:יב

11. הגה מטנו של שלמה ששים גברים סביב לה מגברי ישראל: שיר השירים ג:ו

12. אנתה מלכא מלך שמיא מלכותא חסנא ותקפא ויקרא יבה לך: דניאל ב:לו

13. ... ואמר בלששאצר חלמא ופשרא אל יבהלך ענה בלששאצר ואמר מרי חלמא לשנאך ופשרה לערך: דניאל ד:טז

14. והשביע הפהו את האשה בשבעת האלה ואמר הפהו לאשה יתן ה' אותך לאלה ולשבעה בתוך עמך בתת ה' את רכך ופלת ואת בטנך צבה: במדבר ה:כא

15. ויקח מזרע המלוכה ויכת אתו ברית ויבא אתו באלה ואת אילי הארץ לקח: יחזקאל יז:ג

16. וגם במלך נבוכדנאצר מרד אשר השביעו באלהים ויקש את ערפו ויאמץ את לבבו משוב אל ה' אלהי ישראל: דברי הימים ב לו:ג

17. אורז מרוז אמר מלאך ה' ארז ארז ישביה כי לא באו לעזרת ה' לעזרת ה' בגבורים: שופטים ה:גב

18. ואלה יעמדו על הקללה בהר עיבל ראובן גד ואשר וזבולן דן ונפתלי: דברים כז:ג

19. ארזו האיש אשר יעשה פסל ומסכה תועבת יקוק מעשה ידי חרש ושם בסתר וענו כל העם ואמרו אמן: דברים כז:טו

20. וישבע יהושע בעת ההיא לאמר ארזו האיש לפני ה' אשר יקום ובנה את העיר הזאת את יריחו ובכרו ויסדנה ובצעירו וציבי דלתיה: יהושע ו:כו

21. ואיש ישראל נגש ביום ההוא ויאמר שאל את העם לאמר ארזו האיש אשר יאכל לחם עד הערב ונקמתי מאיבי ולא טעם כל העם לחם: שמואל א יד:כד

22. ויונתן לא שמע בהשביע אביו את העם וישלח את קצה המטה אשר בידו ויטבל אותה ביערת הדבש וישב ידו אל פיו ותארנה עיניו: שמואל א יד:כו

23. ובאו המים המאריים האלה במעיד לצבות בטון ולנפל ידך ויאמרה האשה אמן אמן: במדבר כז:ג

24. ארזו אשר לא יקים את דברי התורה הזאת לעשות אותם ואמר כל העם אמן: פ דברים כז:ג

25. ויאמר ירמיה הנביא אמן פן יעשה ה' יחס ה' את דברך אשר נבאת להשיב כלי בית ה' וכל הגולה מבבל אל המקום הזה: ירמיהו כח:ו

26. וזכרתי את בריתי אשר ביני וביניכם ובין כל נפש חיה בכל בשר ולא יהיה עוד המים למבול לשחת כל בשר: בראשית ט:טו

27. כי מי נח זאת לי אשר נשבעתי מעבר מי נח עוד על הארץ פן נשבעתי מקצף עלך ומגער בך: ישעיהו נד:ט

28. והקמתי את בריתי אתכם ולא יכרת כל בשר עוד ממי המבול ולא יהיה עוד מבול לשחת הארץ: בראשית ט:יא

29. ואל בני ישראל תדבר לאמר איש איש כי יקל אלהיו ונשא חטאו: ויקרא כד:טו

30. ונקב שם ה' מות וימת רגום ורגמו בו כל העדה פגר כאזרח בנקבו שם ימות: ויקרא כד:טז

31. רק השמר לך ושמר נפשך מאד פן תשכח את הדברים אשר ראו עיניך ופן יסורו מלבבך כל ימי חייך והודעתם לבניך ולבני בניך: דברים ז:ט

32. לא תקלל חרש ולפני עזר לא תתן מכלשל ויראת מאלהיך אני ה': ויקרא יט:יז

33. גם אל יתצד לנצח ויחיד ויסחך מאהל ישראל מארץ חיים סלה: תהלים נב:ו

34. והשביע אתה הפהו ויאמר אל האשה אם לא שכב איש אתך ואם לא שטית טמאה תחת איש הנקי ממי המרים המאריים האלה: במדבר ה:גט

- I פטורים – made to give him money – ט' promise of non-monetary exclusion of anticipated testimony: if he administers oath that after they witness, will testify – ט'
  - a Source: תחטא::תחטא; just as שבוה"פ must involve an actual claim of money, so too שבוה"ע
- II פטורים – ט'
  - a Reason: per sequence of v. 1 – witnessing, then being given the oath
- III פטורים – ט'
  - a שמואל: even if his עדים are there and he is standing next to them; nonetheless, must single them out – per ט'
    - i Support: ברייתא – and if he says “those of you standing here” and points to the עדים
- IV פטורים – ט'
  - a שמואל: even if his עדים are there and he is standing next to them; nonetheless, must single them out – per ט'
- V פטורים – ט'
  - a If: he sent his slave or even the defendant issued the שבועה – exempt; they must hear it from תובע
  - b Source (א'): read לא and read לו; only liable if יגיד
- VI פטורים – ט'
  - a if: he says “משביעני עליכם” or אוסרני or מצווה – valid formulation
    - i explanation (רב יהודה): he is linking שבועה and ציווי to those in the תורה
      - 1 challenge (אביי): (binding) is a valid formula, yet its not in the תורה
      - ii explanation (אביי): he adds שבועה to each phrase
    - b use of שמות: if he invokes:
      - i (the Master of) וארץ שמים: exempt
      - ii but: the Name or cognomens (e.g. א"ד, ה"ה) and exclusive attributes (e.g. רחום וחונן) are valid
        - 1 note: רחום וחונן are not “names” and may be erased, the understanding here is “by the One who is ר"ח” etc.
          - (a) and: there is no doubt who the referent is; which is not true in the case of וארץ שמים

- iii *tangential discussions*:
- 1 sanctity of a "partial name",
  - 2 dispute about צבאות (ריה"ג – v. 4)
  - 3 sanctity of prefixes and suffixes (v. 5)
  - 4 sanctity of שמות in story of אברהם and his visitors (v. 6)
  - 5 sanctity of שמות in story of לוט (v. 7)
  - 6 sanctity of שמות in פסל מיכה (v. 8) and פלגש בגבעה (v. 9)
  - 7 Divine meaning of שלמה in שה"ש (vv. 10-11)
  - 8 Divine meaning of מלך in דניאל (vv. 12-13)
- iv *return to גיניין*:
- 1 *challenge*: from ברייתא (invoking vv. 1, 14) – both are אלה and both require ה' שם
  - 2 *answer* (אב"י): that follows ר' חנינא בר אידי who infers from ברכות וקלות that ה' שם must be there in every שבועה
    - (a) *counter*: if we do accept this גז"ש, we would require שם המיוחד
      - (i) *and*: if we don't accept it, how do we know that אלה (v. 1) means שבועה?
      - (ii) *answer*: v. 14
        1. *counter*: that's only when it states הבעת האלה
        2. *answer*: from v. 1 which only uses אלה → either one alone is "both" (ריטב"א)
      - (iii) *alternate source* (ר' אבהו): vv. 15-16
  - 3 *tangent*: meaning of ארור
    - (a) גז"י per v. 17
    - (b) קללה per vv. 18-19
    - (c) שבועה per v. 20
      - (i) *challenge*: it may mean that יהושע administered both ארור and שבועה
      - (d) *rather*: vv. 21-22 – and this doesn't mean both, as there is no conjunction (note: v. 20 is now rehabilitated)
  - 4 *tangent* (ר' יוסי בר חנינא): meanings of אמן
    - (a) שבועה v. 23
    - (b) acceptance: v. 24
    - (c) confirmation: v. 25
  - 5 *tangent*: implication of Divine "no" or "yes" – an oath (if repeated)
    - (a) "no": vv. 26-28
- c liability for use of שמות
- i ר"מ: using any שם for קללה carries liability, per vv. 29-30
  - ii חכמים: only liable for שם המיוחד (v. 30); use of any other שם is a violation without consequence (לאו)
- d cursing parents
- i ר"מ: liable for any שם
  - ii חכמים: only liable for שם המיוחד (note: חכמים – ר' מנחם בר יוסי who applies end of v. 30 to all קללות)
- e cursing self or another – liable (according to all opinions) for א"ת
- i self: v. 31
  - ii others: v. 32
- f v. 3 (and similar) is the "imprecation" of the תורה
- i story: ר' כהנא was reciting this in front of רב יהודה, who told him to alter it to say יכנו (not in 2nd person)
  - ii *and*: when he quoted the curse in v. 33, רב יהודה told him again to modify it
    - 1 *justification*: even re: פסוקים, it should be modified
- g implied curses: blessing someone if they do something (implying the opposite)
- i ר"מ: liable (חכמים exempt)
    - 1 *challenge*: ר"מ doesn't accept שומע לאו ר"מ
    - 2 *answer*: flip positions here
      - (a) *block*: ר' יצחק arrived (from א"י) and taught the "unflipped" version
        - (i) *conclusion* (ר' יוסף): accept original version – and ר"מ only requires explication of both sides in ממונות
        - (ii) *challenge*: סוטה is a case of איסורא, and we need v. 34 to be "flippable" (הנקי/חינקי) for ר"מ
        - (iii) *rather*: flip, and ר"מ requires explication in all cases
          1. *challenge*: liability for entering the משכן as ראש is only inferred from הן
          2. *rather*: we don't switch positions; ר"מ only requires both sides explicated in ממון
          3. *סוטה*: is different, as it is איסורא that involves ממון (כתובה)